

ЧАРІВНИК КРАЇНИ

O3

Ліман Френк
БАУМ

CF FOLIO

Шкільна бібліотека української та світової літератури

Ліман Френк Баум
Чарівник країни Оз

«ОМІКО»

1900

Баум Л.

Чарівник країни Оз / Л. Баум — «ОМІКО», 1900 — (Шкільна бібліотека української та світової літератури)

Ліман Френк Баум (1856–1919) — американський письменник, всесвітньо відомий класик дитячої літератури, який створив чарівну країну Оз. Його книжки були неодноразово екранізовані, на казках Баума виросло не одне покоління дітей в усьому світі. «Чарівник країни Оз» — перша книга серії про героїв цієї казкової країни — вийшла друком 1900 року. В ній розповідається про те, як одного разу ураган підняв хатинку з дівчинкою Дороті та песиком Тото і закинув у країну Оз. Дороті дуже хотіла повернутися додому в Канзас, де на неї чекали дядечко Генрі та тітонька Ем. По дорозі вона зустріла Опудала, Залізного Лісоруба та Лякливого Лева — і вони разом вирушили до чарівника Оза: Дороті — щоб повернув її додому, Опудало — за мізками, Залізний Лісоруб — за серцем, Лякливий Лев — за хоробрістю. А чи здійсняться їхні бажання, дізнаєтеся, прочитавши цю веселу, з чудовими малюнками книжку.

УДК 821.111(73)

© Баум Л., 1900

© ОМІКО, 1900

Содержание

Передмова	6
Глава 1. Ураган	8
Глава 2. Знайомство зі жвакунами	11
Глава 3. Як Дороті опудала врятувала Опудала	18
Глава 4. Через ліс	23
Глава 5. Порятунок Залізного Лісоруба	27
Глава 6. Зустріч із Лякливим Левом	34
Кінець ознакомительного фрагмента.	37

Ліман Френк Баум Чарівник країни Оз

Передмова

Протягом століть фольклор, легенди, міфи і чарівні казки йдуть поруч із дитинством, бо кожна звичайна дитина відчуває здоровий підсвідомий потяг до історій фантастичних, дивних і відверто неймовірних. Крилаті феї з казок братів Грімм чи Андерсена принесли дитячим серцям радості більше, ніж будь-які інші вигадки людства.

І все ж стародавня казка, що справно служила багатьом поколінням, тепер віджила свій вік і може вважатися «історичною» в бібліотеці дитячої літератури, бо настав час нового покоління «чарівних казок», в яких зникають добре знайомі образи джина, гнома та феї-чарівниці, так само як і всілякі страхітливі події, від яких аж кров холодне, що їх вигадували автори, аби додати, завдяки жахові, якесь високоморальне повчання. Та сучасна освіта вже включає в себе уроки моралі; отже, сучасна дитина шукає в чарівній казці лише розвагу і з радістю обходить без лячних сцен.

Маючи все це на увазі, автор і написав повість «Чарівник країни Оз» виключно для розваги нинішніх дітлахів. Цей твір замислювався як сучасна чарівна казка, у якій зберігаються дива й радість і немає місця страхіттям та стражданням.

Л. Френк Баум

Глава 1. Ураган

Дороті жила в малій хатинці посеред безкраїх прерій Канзасу. Жила вона разом із дядечком Генрі, який був звичайнісіньким фермером, і тітонькою Ем, дружиною звичайнісінького фермера. Дерев'яна хатинка, в якій вони жили, була маленька, бо деревину доводилося везти здалеку хурами. Невелика хатинка мала чотири стіни, долівку й дах, які разом складали однуєдину кімнату, а в кімнаті тулилася стара іржава грубка, а ще буфет для посуду, стіл, три чи чотири стільці та два ліжка: одне більше – для дядечка Генрі та тітоньки Ем, – в одному кутку, а менше, для Дороті, – в іншому.

У хатинці зовсім не було горища, та й льоху теж, якщо не вважати за льох невелику схованку під хатиною на випадок урагану, куди всі могли б укритися, якби здійснювався один із тих лютих смерчів, що часом трапляються в цих краях і здатні змести на своєму шляху навіть і більший будинок. Тому просто посеред кімнати була ляда, а під лядою – драбина, яка вела вглиб темної схованки.

Коли Дороті виходила з дому, то навкруги, скільки сягне око, стелилася безмежна сіра прерія. І куди не поглянеш – ані деревця, ані хатинки – до самого небокраю оку ні за що зачепитися. Під пекучим сонцем орана земля запеклася, всіялася тріщинками, навіть травинки пожухли і тепер були не зеленими, а такого ж попелястого кольору, як і все довкола. Колись дерев'яну хатинку було пофарбовано, та на сонці фарба взялася пухирями й облущилася, а рештки фарби змили дощі, і тепер хатина виглядала сірою та непривітною, як і земля й трава.

Коли тітонька Ем уперше сюди потрапила, вона була в'юнкою доладною молодницею. Та сонце й вітер змінили її також. Вони загасили веселі іскринки в її очах, залишивши їм усе той же сірий і безрадінний колір, вивітрився рум'янець на щоках і червінь на вустах, і вони теж посіріли. Вона й сама неначе всохла і вже ніколи не посміхалася.

Дороті була сиротою і коли вперше приїхала до них, Ем з незвички аж здригалася від дитячого сміху. Вона зойкала й хапалася рукою за серце кожного разу, коли чула дзвінкий дитячий голосок, і тільки чудувалася, чому тут може радіти маленька дівчинка.

А дядечкові Генрі й поготів було не до сміху. Зранку й до вечора він працював у поті чола і що таке радість – зроду не відав. Він також був увесь сірий – від довгої сивої бороди до запилених шкарубких черевиків. Вигляд у нього був суворий та невідрадний, і здебільшого він мовчав.

Єдиною відрадою ж для Дороті був Тото. Це він не давав їй нудьгувати та скрашував сірість буденщини. На відміну від усього іншого, Тото був не сірий, а чорний. Тото звали

песика; у нього були довгі шовковисті кудлі і чорні, неначе намистинки, оченята, які кумедно виблискували обабіч потішного носика-гудзика. З ранку й до вечора Тото міг гратися, і Дороті гралася з ним – вона гаряче його любила.

Утім, нині їм було не до ігор. Дядечко Генрі сидів на порозі і з тривогою вдивлявся в небо, яке виглядало сьогодні навіть сіріше, ніж зазвичай. Дороті стояла в дверях з Тото на руках і також дивилася в небо. Тітонька Ем мила посуд.

Аж раптом усі почули, як десь далеко з північного боку сердито загув вітер. Дядечко Генрі та Дороті побачили, як генген високою травою пішли хвилі, провіщаючи ураган. А потім почувся пронизливий свист у повітрі, але вже з півдня. Вони повернулися в той бік і побачили, як трава аж забурунилася.

Дядечко Генрі рвучко підхопився.

– Емо, насувається ураган! – гукнув він у глиб хатинки. – Нагляну за худобою. – І він похопився до хліва, – до корів та коней.

Тітонька Ем кинула поратись і підбігла до дверей. Визирнула і збагнула, яка небезпека насувається.

– Дороті! – гукнула вона на бігу. – Мерщій у льох!

Тото вискочив у Дороті з рук і з переляку чкурнув під ліжку, дівчинка кинулася його витягати. Переполохана тітонька Ем, піднявши ляду, вже злізла по драбині в глиб схованки.

Дороті вдалося впіймати песика, й вона метнулася слідом за тітонькою. Та коли вона була вже на півшляху до рятівної ляди, почувся несамовитий рев вітру, хатинку трусонуло так, що Дороті покотилася по підлозі.

І раптом трапилося от що. Двічі, а може, й тричі хатинка обернулася навколо себе та повільно здійнялася у повітря. Дороті відчула, наче вона піднімається на повітряній кулі.

Північний та південний вітри зустрілися саме над хатинкою, і вона опинилася, як то кажуть, в епіцентрі циклону, в його «оці». Там буревію зазвичай немає, але потужна круговерть завихрює все, що всередині, догори – саме це й трапилось з хатинкою. Вона здіймалася все вище й вище, аж поки не досягла гребеня урагану і там зависла, а тоді її понесло все далі й далі, як ту пір'їну, в далеку далечінь.

Навколо зависла густа пітьма, несамовито завивав вітрисько, але хатинку вже так не гойдало. Тож після першого пориву, коли хатину добряче трусонуло, тепер вона була неначе немовля, яке дбайливо колишуть у колисці.

А от Тото все це геть не подобалося. Він голосно дзявкав і гасав з кутка в куток. Дороті ж принишкла на підлозі й думала-гадала: чим усе це скінчиться? У метушінні Тото одного разу ледве не провалився у відкриту ляду сховища. І вже сягнув туди; і на якусь мить Дороті здалося, що вона його вже втратила назавжди. Та наступної миті вона помітила, що з ляди стирчать довгі вуха; бо, як не дивно, підйомна сила вітру не давала йому впасти. Дівчинка не розгубилася, підповзла ближче, втягла песика за вуха досередини і завбачливо зачинила ляду.

Вони зіщулено сиділи отак не знати скільки. Врешті-решт, Дороті переборола свій первісний острах; та все ж їй було не по собі; вітер вив так, що аж вуха закладало. Спершу вона завмирала від жаху: боялася, що хатинка от-от впаде і вона розіб'ється разом з нею. Та година спливала за годиною, а нічого такого не трапилось. Тож хвилювання потроху вляглося, і вона вирішила спокійно чекати, що ж воно буде далі. Зрештою, хиткою підлогою вона дісталася до свого ліжечка і прилягла, а Тото примостився поруч.

І хоч хатинку так само гойдало під завивання вітру, стомлена Дороті заплющила очі і невдовзі уже міцно спала.

Глава 2. Знайомство зі жвакунами

Прокинулася вона від поштовху – такого сильного й раптового, що якби не м'яке ліжечко, то можна було б і забитися. Спросоння вона не одразу второпала, що сталося, а Тото уткнувся своїм холодним носиком їй в обличчя і жалісно заскавучав. Дороті підхопилася у ліжку і помітила, що хатину більше не хитає. У вікно заглядало яскраве сонечко й заливало всю кімнату. Вона скочила на підлогу, наввипередки з Тото кинулася до дверей і розчахнула їх.

Від того, що відкрилося очам, дівчинка аж зойкнула, очі її покруглішали. Це ж треба! Буревій опустив хатинку на землю досить-таки лагідно, як на буревій, посеред країни казкової краси. Навкруги буяли зелені луки та садки. Величаві фруктові дерева рясніли наливними плодами. То тут, то там милували око бучні квітники, а серед дерев та кущів співали та пурхали рідкої краси птахи з яскравим пером. Неподалік у моріжку дзюрчав прозорий ручай, і оте дзюрчання для дівчинки, що споглядала щодень лише суху прерію, бриніло чаруючим співом.

Милуючись чудовим краєвидом, дівчинка не відразу помітила, що до неї наближаються якісь незнайомі людиці – таких вона зроду не бачила. Зростом – такі, як Дороті, яка, як на свій вік, була досить височенька, а от за віком вони виглядали значно старшими. Їх було четверо: трое чоловіків та жінка, і всі вони були чудернацьки вдягнені. Уявіть: на головах – гостроверхі капелюхи, а по обводу криси звисали маленькі бубонці, які милозвучно подзенькували при ходьбі. Капелюхи чоловіків були блакитні, а у жіночки – білий, а ще на ній була біла мантія, яка хвилями опадала з рамен. По її тлу, як на нічному небі, були розсипані зірочки, які на сонці ряхтіли, наче ті діаманти. Чоловічки були вбрані в усе блакитне, того ж відтінку, що й капелюхи, а на ногах мали до блиску начищені чобітки із закачаними халявками – теж блакитного кольору. Чоловічки, як здалося Дороті, були десь такого ж віку, як і дядечко Генрі, бо двоє були з бородами. А от жіночка, поза всяким сумнівом, була значно старша. Зморшки глибоко поорали її обличчя, волосся було сиве-сивісіньке, та й рухалася вона хіба що через силу.

Наблизившись до хатини, на порозі якої стояла Дороті, чоловічки затупцяли на місці й почали перешіптуватися, неначе не наважуючись підійти ближче. А от стара жіночка без крихти боязні підійшла до Дороті, низько вклонилася й приязно мовила:

– Ласкаво просимо до краю Жвакунів, о найшляхетніша Чародійко! Вельми вдячні тобі, що ти поклала край пануванню Лихої Відьми Сходу й визволила наш народ із неволі!

Дороті ошелешено слухала слова старенької. Чого це та називає її чародійкою, та ще й буцімто вона поклала край владі якоїсь там Відьми? Яка ж вона чародійка? Вона просто звичайнісінька дівчинка, що невідь-як опинилася за тридев'ять земель від рідного Канзасу, і взагалі вона ніколи не збиралася когось там позбавляти влади!

Але старенька, вочевидь, чекала на відповідь, отож Дороті не без вагань мовила:

– Ви дуже люб'язні, але, мабуть, сталася якась помилка. Нічому я край не клала...

– Ну, якщо не ти – то твоя хатинка, – посміхнулася старенька, – а це, зрештою, те саме. Он бачиш? – мовила вона і показала на ріг хатини. – Ото ж її ноги стирчать з-під колоди...

Дороті глянула і злякано зойкнула. І справді: неподалік з-під великої балки, що тримала стіну, стирчали ноги, взуті у срібні черевички з гострими носами.

– Ой лишенько! – Дороті у розпачі сплеснула руками. – Невже хатинка впала просто на неї? Що ж тепер

– А що ж тут поробиш? —знизала плечима старенька.

– Але ж хто вона... була? – спитала Дороті.

– Це була, як я їй сказала, Лиха Відьма Сходу, – відповіла старенька. – Багато років вона тримала край Жвакунів у покорі, щоб ті працювали на неї вдень, вночі. А от тепер вони вільні, і всі дуже вдячні тобі за твою доброту.

– А жвакуни – це хто? – поцікавилася Дороті.

– А це їй є той самий народ, що проживає на цій землі, країні Сходу, де панувала Лиха Відьма.

– А ви теж жвакунка? – спитала дівчинка.

– Ні, але я їм допомагаю, хоча живу далеко звідси, в країні Півночі. Як тільки жвакуни побачили, що Лихої Відьми вже немає, вони відразу ж послали до мене гінця. І ось я тут. До речі, я теж чаклунка. Чаклунка Півночі.

– Та невже? – вихопилося у Дороті. – Справжнісінька чаклунка?

– Саме так, – усміхнулася старенька. – Але зятям: я чаклунка не лиха, а добра, тому люди мене поважають. От тільки чаклунської сили мені забракло, аби перемогти Лиху Відьму, яка панувала тут, інакше я давно б уже визволила жвакунів із неволі.

– А я чомусь думала, що всі чаклунки – лихі... – мимохіть зізналася Дороті, трохи сполохана зустріччю зі справжнісінькою чаклункою.

– Е ні, помиляєшся. Тут, у країні Оз, було всього лише чотири чаклунки. Дві з них – себто Чаклунка Півночі й Чаклунка Півдня – добрі. І я знаю це напевне, бо є однією з них, і тут помилки бути не може. А от ті, що зі Сходу й Заходу – ті дійсно лихі відьми. Та отієї, як сама бачиш, уже немає. І тепер у країні Оз лишилася лише одна лиха відьма – та, що живе в країні Заходу.

– Але ж... – трохи подумавши, мовила Дороті. – Тітонька Ем якось казали мені, що всі відьми перевелися ще багато-багато років тому.

– А хто ота тітонька Ем? – поцікавилася старенька.

– Це моя тітонька, вона живе в Канзасі, себто це край, де живу і я.

Чаклунка Півночі, здавалося, трохи замислилась, бо нахилила голову і опустила очі додолу. А потім знову підвела голову й мовила:

– Я не знаю, де ваш Канзас, бо ніколи не чула про таку країну. А скажи-но мені: Канзас – цивілізована сторона?

– Авжеж, – відповіла Дороті.

– Отож-бо й воно. У цивілізованих краях, як мені відомо, не залишилося ані відьом, ані чаклунів, як і чудодіїв та відьмаків. Але, бач, країна Оз від цивілізації далеко, бо ми відрізані від решти світу. І тому у нас є ще і відьми, й чародії.

– А хто такі чародії? – спитала дівчинка.

– Найвеличніший із чародіїв... – понизивши голос до шепоту, відповіла Чаклунка, – це – Оз. Він могутніший від нас усіх, разом узятих. А живе він у Смарагдовому місті.

Дороті кортіло порозпитувати ще, та не встигла вона розкрити рота, як жвакуни, що до того мовчки стояли поруч, разом скрикнули, тицяючи пальцями у той бік, де впокоїлася Лиха Відьма.

– Що там таке? – запитала старенька, подивилася і залилася сміхом. Ноги Лихої Відьми наче розтанули в повітрі, і єдине, що від неї лишилося, – це срібні черевички.

– Не дивно, бо вона була така стара, – пояснила Чаклунка Півночі, – що геть висохла на сонці і навіть порохняви не лишилося. От лиходійці й край. А ось срібні черевички – вони тепер твої. Тож узувай їх і носи на здоров'я!

Вона нахилилася, підхопила черевички, витрусила їх і простягнула Дороті.

– Лиха Відьма Сходу дуже пишалася цими черевичками, – мовив один із жвакунів, – бо є в них якась чарівна сила, але яка саме – ніхто з нас не знає.

Дороті подякувала, занесла черевички в дім і поставила на стіл. І знову вийшла до жвакунів.

– Я дуже хочу повернутися додому, до тітоньки та дядечка... Вони, мабуть, вже з ніг збилися, мене шукаючи. Допоможете, шановні, знайти дорогу додому?

Жвакуни з чаклункою презирнули-ся, подивилися на Дороті і водночас захитали головами.

– На сході – звідси вже недалеко – починається велика пустеля, – пояснив один із жвакунів, – але подолати ту пустелю ще нікому не вдалося.

– На півдні – те ж саме, – втрутився інший. – Я знаю, бо сам бував у тих краях. То – край Південців.

– А мені розповідали, – повідав третій жвакун, – що те ж саме й на заході. Там живуть моргуни, якими править Лиха Відьма Заходу. Вона й тебе зробить невільницею, якщо потрапиш у її володіння.

– А північ – то мій дім, – нагадала старенька. – І моя земля теж межує з тією самою безмежною пустелею, яка зусібіч оточує країну Оз. Ох, боюся, люба, що доведеться тобі вікувати тут, з нами.

Почувши це, Дороті почала схлипувати, бо почувалася самотньою серед цих хоч і привітних, але чужих людей. Її сльози, схоже, розчулили щиросердих жвакунів, бо вони відразу витягли носовички і також захлипали. Що ж до старенької, то вона тимчасом зняла свій капелюшок, прилаштувала гострим вершечком собі на носа і повагом виголосила: «Раз, два, три». Й відразу капелюх перетворився на грифельну дошку, на якій крейдою великими літерами було написано:

ХАЙ ДОРОТІ ЙДЕ ДО СМАРАГДОВОГО МІСТА

Старенька зняла дошку з кінчика носа, прочитала напис на ній і спитала:

– Люба, отже, тебе звати Дороті?

– Так, Дороті, – зголосилася дівчинка, підвівши очі й витираючи сльози.

– Тоді твій шлях до Смарагдового міста. Можливо, Оз тобі й допоможе.

– А де це місто? – запитала Дороті.

– У самісінькому осерді країни. І править там Оз, Великий Чарівник. Я тобі про нього вже казала.

– А він – добра людина? – запитала дівчинка занепокоєно.

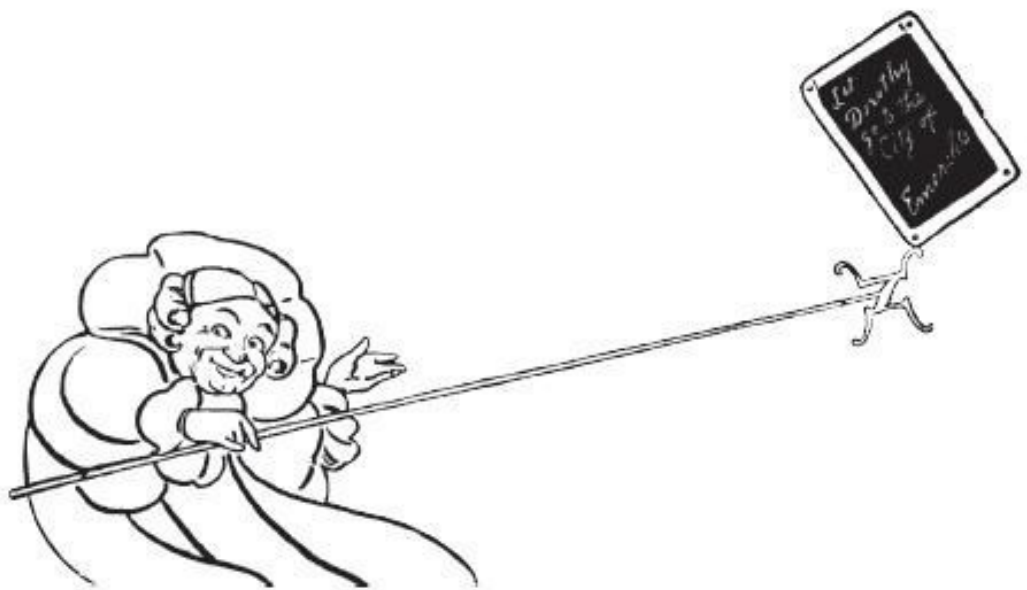
– Він добрий чарівник, а чи добра він людина – я тобі не скажу, бо ніколи його не бачила.

– А як туди дістатися? – запитала Дороті.

– Доведеться тобі йти пішки. Це довга дорога, подекуди приємна, але часом тяжка й небезпечна. Але я задію все, що вмію, аби убезпечити тебе від лиха.

– А ви зі мною не підете? – благально мовила дівчинка, яка вже вбачала в старенькій свого єдиного друга.

– На жаль, це неможливо, – відказала та. – Єдине, що я можу зробити, – це подарувати тобі свій поцілунок. І ніхто відтепер не посміє скривдити ту, що на ній – печать поцілунку Чародійки Півночі!

Вона наблизилася й ніжно поцілувала Дороті в чоло. І там, де її вуста торкнулися лоба, залишився круглий сяйливий слід (про що Дороті дізналася лише згодом).

– Шлях до Смарагдового міста брукований жовтою цеглою, – мовила наостанок Чародійка, – тож ти не заблукаєш. А коли зустрінешся з Великим Озом, то не бійся його, а повідай свою історію і попроси допомоги.

А тепер прощавай, моя любя.

Усі трое жвакунів низько вклонилися Дороті й побажали щасливої дороги. На тому вони й пішли і невдовзі зникли у зелені дерев. А Чародійка приязно кивнула, тричі обернулася на

лівій нозі і раптом щезла з очей, чим неабияк здивувала маленького Тото, який ще довго гавкав їй услід, хоча досі навіть загарчати боявся. А от Дороті, яка знала, що перед нею – чарівниця, чогось подібного й очікувала і тому анітрохи не здивувалася.

Глава 3. Як Дороті опудала врятувала Опудала

Щойно Дороті лишилася на самоті, як відчула, що зголодніла. В буфеті вона знайшла хлібину, одрізала окраєць і намазала вершковим маслом. Поділившись поживою з Тото, вона взяла цебро й попрямувала до ручаю і там наповнила відро кришталево-чистою водою. А Тото тим часом гасав між деревами і гавкав на пташок. Дороті пішла його забрати і натрапила на диковинне дерево, з віття якого звисали соковиті плоди. Для доброго сніданку тільки їх і бракувало, тож Дороті набрала повну пелену.

Уже у хатині вони з Тото напилися досхочу прохолодної джерельної води, і дівчинка заходилася лаштуватися у довгу путь до Смарагдового міста.

Окрім платтячка, що було на ній, у Дороті була ще одна сукенка, яка висіла на кілочку поруч з її ліжком, і, на щастя, вона була випрана. То була картата бавовняна сукня в білу та блакитну клітинку, і хоча трохи й полиняла від прання, та все ще була чепурненька. Дороті, ретельно умившись, одягла свіжу сукню, а на голову – рожевий капелюшок від сонця, а стрічки зав'язала під підборіддям. А ще взяла кошик, поклала туди півхлібини й накрила згори білою серветкою. Потім подивилася на ноги – лишенько, які ж у неї старі й зношені черевики...

– Довгої дороги вони точно не витримають, Тото, – зітхнула вона.

А песик заглянув дівчинці в обличчя своїми чорними намистинами оченят й помахав хвостиком, ніби підтвердив, що добре її розуміє.

І тут Дороті помітила на ослоні срібні черевички, в яких раніше хизувалася Відьма Сходу.

– Цікаво, а чи підійдуть вони мені... Як ти гадаєш? Добрі черевички – найнеобхідніша річ у дорозі. А ці, схоже, ще довго не зносяться...

Вона скинула свої старі й примірила нові, срібні. Дивина – вони були по нозі, наче на неї шиті!

– Ну що ж, ходімо, Тото, – сказала дівчинка і взяла в руки кошик. – Підемо до Смарагдового міста, а там і попросимо Великого Оза повернути нас додому, до Канзасу... Згода?

Дороті замкнула двері на ключ і дбайливо сховала його в кишеню сукні. Отак із Тото, що підтюпцем біг поруч, Дороті й вирушила в путь.

Звідси в різних напрямках вело кілька доріг, та знайти потрібну на роздоріжжі було просто, адже вона була вибру-у кована жовтою цеглою. І незабаром срібні черевички дівчинки вже жваво цокотіли по жовтій бруківці.

Яскраво сяяло сонечко, щедро співали пташки. І Дороті почувалася зовсім не так, як, здається, мала б почуватися маленька дівчинка, яку вітром занесло далеко від рідної домівки у краї чужі та невідомі.

Дороті була приємно вражена мальовничими краєвидами, що відкривалися довкола. Обабіч дороги тяглися охайні парканчики, під колір блакитного неба, за якими виднілися тучні лани та усіяка городина. Вочевидь, жвакуни були добрі хлібороби, от і врожаї у них були багаті. Час від часу вздовж дороги траплялися обійстя, і з осель виходили мешканці, щоб привітати Дороті, й низько їй вклонялися, бо всіх облетіла звістка, що завдяки їй Лихої Відьми вже немає на світі – отже, вони тепер вільні! Помешкання жва-кунів мали незвичний вигляд, бо всі хатинки були круглі, а дах піднімався високою маківкою. Всі житла пофарбовані у блакитне, вочевидь, небесна барва була улюбленою з-поміж жителів країни Сходу.

Наближався вечір, коли Дороті відчула, що добряче натомилася від довгої дороги, й стала роздумувати, де б заночувати. І тут вона угледіла будинок помітно більший за інші. На зеленому лужку перед ним вона побачила юрбу людей. Вони веселилися й танцювали. П'ятеро маленьких скрипалів самозабутньо цигикали на скрипках. Хтось сміявся, хтось співав, а збоку довгий стіл аж угинався від усіяких ласощів: соковитих фруктів та ядряних горіхів, усіяких пирогів, кренделів та інших різних пундиків.

Присутні радо привітали Дороті, запросили до вечері. Садиба ця належала одному з найзаможніших жвакунів. Він саме зібрав усіх сусідів та приятелів – відсвяткувати звільнення від ярма Лихої Відьми.

Зголодніла Дороті ситно повечеряла усмак, пригощав її сам господар на ім'я Бок. А потім, сидячи у м'якому кріслі, вона з цікавістю спостерігала за запальними танками жвакунів.

А Бок, угледівши на ногах у Дороті срібні черевички, не утримався й гречно зауважив:

– Ви, мабуть, велика чарівниця.

– Чому ви так вважаєте? – здивувалася дівчинка.

– Бо на ногах у вас срібні черевички, отже, саме ви здолали Лиху Відьму. До того ж на вашій сукні біле тло, а це колір, який вибирають лише чарівниці.

– Насправді моя сукня – картата, себто на білому – блакитні клітинки, – заперечила Дороті, розгладжуючи бганки на сукні.

– Дуже люб'язно з вашого боку, – зазначив Бок, – адже блакитний – то колір жвакунів, а білий – чаклунів. Отож відразу видно, що ви – чаклунка, але добра...

Що на це сказати, Дороті не знала, бо, здається, всі чомусь гадали, що вона чарівниця, тоді як сама вона твердо знала: вона – звичайнісіньке дівча, що його випадково занесло буревієм до цього чужого краю...

Коли Дороті втомилася споглядати веселощі, Бок запросив її у дім, де її відвели до затишної спочивальні з м'яким ліжечком і блакитними простирадлами, і Дороті спочивала у ньому до самого ранку. А Тото дрімав поруч, згорнувшись калачиком, на блакитному килимку.

За щедрим сніданком Дороті спостерігала за малям-жвакуном, яке гралося з Тото. Воно смикало песика за хвостик, гукало та заливалося сміхом, що вельми тішило й дівчинку. Тото взагалі викликав великий подив у тутешніх мешканців, вони досі не бачили жодного песика.

– А чи далеко до Смарагдового міста? – запитала Дороті.

– Хтозна... – насупив брови Бок. – Сам я там ніколи не бував. Людям узагалі краще триматися від володінь Оза подалі, звісно, якщо у них немає справ до великого чарівника. Єдине, що мені відомо, так це те, що шлях до Смарагдового міста далекий і знадобиться не один день. У нас тут край багатий та ситний та на своєму шляху зустрінете й інші краї – непривітні й небезпечні...

Ця звістка дещо занепокоїла Дороті, але вона добре розуміла, що лише Великий Оз може допомогти їй повернутися додому до Канзасу, і тому твердо вирішила не падати духом і продовжити мандри.

Вона тепло попрощалася з гостинними господарями та знову вирушила в путь дорогою, брукованою жовтою цеглою. Пройшла вона чимало, але врешті-решт втомилася і сіла перепочити на жердину огорожі. За огорожею, куди сягало око, простягалося кукурудзяне поле, а неподалік на високій жердині виднілося опудало – розлякувати пташок, охочих до зрілого зерна.

Дороті підперла рукою підборіддя і придивилася уважніше. Головою опудалові правила велика торбина, щільно напхана соломою, на якій хтось намалював очі, ніс та рота – що мало зображати обличчя. На маківці було прилаштовано зношеного блакитного капелюха, що, вочевидь, належав якомусь жвакуну, а за тулуб правив лантух, напханий соломою, на який наче-пили блакитну одежину (у подібній ходили тут усі), тільки геть зношену та вицві-лу на сонці. На ногах були старі шкарбани з блакитними халявками, схожу взувачку тут носили всі чоловіки. А над високим кукурудзинням опудало трималося завдяки жердині, що підпирала його ззаду.

Дороті з цікавістю розглядала потішно розмальовану пику, аж раптом їй здалося, ніби опудало одним оком їй лукаво підморгнуло! Спершу вона подумала, що то їй привиділося, адже в Канзасі вона зроду такого не бачила. Та коли опудало ще й привітно кивнуло їй головою, вона протерла очі, зіскочила з огорожі й підійшла ближче. Тото вже бігав колами навкруги опудала і дзвінко гавкав.

– Добридень! – почувся хрипливатий голос.

– Це ви до мене? – здивувалася дівчинка.

– Авжеж, – відгукнувся Опудало. – Як ся маєте?

– Дякую! Цілком добре, – чемно відповіла Дороті. – А як вам ведеться?

– Та не дуже добре, – кисло посміхнувся Опудало, – бо не надто велика радість – стовбичити посеред поля день і ніч та розлякувати нахабне птаство.

– А чому б вам не злізти на землю? – спитала Дороті.

– І радий був би – та жердина не пускає. От якби ви люб'язно допомогли б мені – я був би вам вельми вдячний.

Дороті підняла руки й зсадила Опудала, оскільки він був набитий соломою, тож легкий навіть для дівчинки.

– Широ дякую, – сказав Опудало, опинившись на землі. – Почуваюся просто новою людиною!

Дороті було чудно слухати, що солом'яне опудало вміє розмовляти, і не менш дивно бачити, як воно кланяється і зараз іде поруч.

– Хто ви і куди прямуєте? – запитав Опудало, потягнувшись та позіхнувши.

– Звати мене Дороті, – відповіла дівчинка, – а йду я до Смарагдового міста попрохати Великого Оза, щоб він допоміг мені повернутися додому в Канзас.

– А де це – Смарагдове місто? – запитав Опудало. – І хто такий Оз?

– Хіба ви не знаєте? – вразилася дівчинка.

– Не знаю. Анічогісінько. Я ж, бачте, набитий соломою, а в кого у голові солома – той клепок не має, – відповів він сумовито.

– Ой, вибачте. Мені прикро це чути...

– А от як ви гадаєте, – пожвавішав Опудало, – може, й мені з вами піти до Смарагдового міста? А раптом Великий Оз дасть мені трохи клепок?

– Чого не знаю, того не знаю, – знизала плечима Дороті. – Але у будь-якому разі, якщо ви підете зі мною і якщо Оз вам клепок таки дасть – гірше від того вам не стане.

– Це таки правда, – погодився Опудало. – Бачте-но, – довірився він, – хоч я увесь – від голови до ніг – набитий соломою, та болю не відчуваю. Наступить мені хтось на ногу чи штриконе шпилькою – я цього можу й не помітити. А от що мене дратує – то це коли мене вважають дурнем набитим. Як же мені з головою, набитою соломою, без мізків, набратися розуму, як у вас?

– Я вас розумію, – сказала Дороті, відчуваючи щирий жаль до нього. – Що ж, якщо ви підете зі мною, то я попрошу Оза допомогти вам, наскільки це можливо.

– Дякую, – зворушено промовив той.

Отак вони й повернулися на дорогу.

Дороті допомогла Опудалові перелізти через огорожу, і вони разом закрокували жовтою цегляною дорогою до Смарагдового міста.

А Тото від нового попутника спершу був не у захваті. Він все обнюхував солом'яника – чи не завелися, бодай, у соломі шури, і час від часу погрозово гарчав.

– Не звертайте на нього уваги, – заспокоїла Дороті попутника. – Він не кусається.

– А я й не боюсь, – обізвався Опудало. – Навіть якщо і вкусить – солом'яникові байдуже. Дозвольте, я понесу ваш кошик. Мені зовсім неважко, адже я не знаю втоми. По секрету скажу вам, – продовжував він дорогою, – з-поміж усього на світі боюсь я лише одного...

– Невже отого фермера, що вас зробив? – припустила Дороті.

– Ні, – відповів Опудало, – палаючого сірника!

Глава 4. Через ліс

Через якусь годину дорога стала нікудишня – самі вибоїни та ковбані, й Опудало час від часу спотикався об уламки цеглин, які тут стирчали урізнобіч. Дійсно, подекуди вимивини на дорозі траплялися такі великі, що Тото доводилося їх перестрибувати, а Дороті – обходити узбіччям. А от щодо Опудала, якому таки бракувало мізків, кожного разу зробивши крок, він гепався щосили у баюру. Заби-тися-то не забивався, однак щоразу Дороті доводилося його витягати, ставити на ноги, притім він перший сміявся над своїми невдачами, що спіткали його ледве не на кожному кроці.

Поодинокі ферми, що коли-не-коли зустрічалися їм дорогою, були вже далеко не такі доглянуті, як ті, що лишилися позаду. Оселі траплялися все рідше, а плодкових дерев і взагалі обмаль, і чим далі, тим більш відлюдними й понурими виглядали тутешні краї.

Опівдні обіч дороги вони побачили струмок, і Дороті вирішила перепочити. Із кошика дістала хліб і запропонувала першу скибу Опудалу. Але той чемно відмовився.

– Я ж бо ніколи не голодний, – сказав він, – і в цьому моє щастя, бо рот у мене тільки намальований, і якщо в ньому зробити дірку, аби я міг їсти, то з мене полізла б солома і я одразу почав би спадати з лица.

Дороті визнала в цьому слухність, кивнула і з'їла скибку сама, кинувши трохи й песику.

– Розкажіть мені про себе та про ті краї, звідки вас сюди занесло, – запитав Опудало по обіді.

І дівчинка розповіла йому все, що знала про Канзас і про те, яке там усе сіре, додавши, яким вітром її занесло до цієї дивної країни Оз.

Опудало уважно вислухав і зауважив:

– Щось я не збагну, з якого дива вам так кортить покинути цю прекрасну країну, щоб повернутися до того сірого й посушливого краю, що ви звете Канзас.

– Це тому, що у вас замість мізків солома, – пояснила Дороті. – Яким би понурим та сірим не здавався рідний край, ми, живі люди, нізачо не проміняємо його на будь-які інші, якими б прекрасними вони не здавалися. Бо немає землі, кращої за рідну.

У відповідь Опудало тяжко зітхнув:

– Авжеж. Мені цього не збагнути. От якби ваші голови були набиті соломою, як моя, ви всі жили б саме тут, у прекрасних краях, а не в Канзасі. Як же пощастило отому Канзасу, що в ньому мешкають люди з мізками замість соломи.

– Може, ви розповісте про себе, поки у нас пообідній спочин?

Опудало прикро глянув на неї і розповів ось що:

– Я так мало живу на світі, що не знаю, що й розповісти. Мене ж зробили тільки позавчора. А що було на світі раніш, про те мені невідомо. На щастя, приладнавши голову, перше, що зробив господар, – намалював мені вуха, тож я міг чути, що коїться довкола. Господар спитав сусіда, то були перші слова, що я почув у своєму житті: «Ну, і як тобі ці вуха?» – «Щось наче одне вище за інше», – відповів той. «Ет, пусте, – відмахнувся фермер. – Вуха, вони вуха й є». І сперечатися з цим не доводилося. «А тепер перейдемо до очей», – господар намалював мені око. І лишень його домалював, я тут же допитливо зиркнув на нього і почав роздивлятися навкруги з великою цікавістю, бо це ж, бачте, було моє перше знайомство зі світом. «Гарне око! – зауважив сусід, що спостерігав за майстром. – Блакитне – найліпший колір для очей». – «А зроблю-но я ліве око трохи більшим», – докинув майстер. В обидва ока я вже став бачити вдвічі краще. Потім він намалював мені носа та рота. На це я нічого не зауважив, бо ще не знав, навіщо мені рот. Потім на мене чекало рідкісне задоволення: мені зробили тулуб, доладнали ноги та руки, а коли все це з'єднали з головою, я відчув справжню гордість, бо відчув себе уповні людиною, як і ті, що мене зробили. «Цей парубійко розлякає яких завгодно гав, – заува-

жив фермер. – Він дуже хвацько виглядає». – «Викапаний сторож», – визнав сусід, і я погодився з ними. А фермер узяв мене під пахву та й відніс на кукурудзяне поле, ще й підпер високою жердиною. Отам ви мене й знайшли. А господар з приятелем пішли собі геть, залишивши мене стирчати серед поля. Я відчув себе покинутим. І вже хотів було податися слідом. Але клята тичка – ноги мої не сягали землі, і я був приречений коротати свій вік на палі. Такому життю не позаздриш, бо нічого було мені згадувати, адже зробили мене зовсім недавно. Тільки гави та інше птаство навідувалися до поля, та й ті, побачивши мене, одразу ж летіли геть, приймаючи мене за жвакуна; тільки це і тішило мене, бо я відчував себе поважною особою.

Так тривало аж до того, як почав над моєю головою кружляти старий крук. Огледівши мене з усіх боків, він примостився у мене на плечі і просто у вухо каркнув: «Невже той фермер гадав, що я клюну на цю жалюгідну оману? Будь-який поважний крук відразу упізнає розмальований лантух, набитий соломою». З цими словами він примостився на качан, що ріс біля самих моїх ніг, і заходився дзьобати, неначе мене й немає тут. Незабаром інші круки теж помітили, що ніякої шкоди заподіяти я не можу, тож на поле налетіла ціла зграя. Від цього мені стало зовсім прикро, бо я на власні очі побачив, що опудало з мене – нікудишне. І тільки старий крук заспокійливо додав: «От якби тобі розум – ти був би не гірше за інших людей, а то й навіть кращий за декого. Глузд – то єдина річ, яку варто мати на цім світі, людина ти чи крук». Тож коли всі круки наївшись відлетіли, я згадав його слова і вирішив будь-що добути собі дешицю розуму. А тут, як на те, з'явилися ви, зняли мене з палі. А з ваших слів я відразу ж зрозумів, що мені з вами по дорозі –себто до Смарагдового міста, де Великий Оз і має дати мені хоч трохи розуму.

– Дуже сподіваюся, – підтримала його Дороті, – бо якщо хтось чогось сильно прагне, то він досягає мети.

– Я саме з тих, хто сильно прагне, – відповів Опудало. – Бо знаєте, яке це надто неприємне відчуття: почуватися бевзем.

– Добре, – кивнула дівчинка. – Тоді – у путь. – І передала кошик Опудалові.

Тепер вже вздовж дороги не було жодного паркану, а земля навкруги була неораною та недоглянутою. А надвечір вони дісталися великого лісу, в якому дерева були такі великі й росли так густо, що їх гілки нависали просто над дорогою із жовтої цегли. У лісі було темно, наче вночі, бо крізь віття не пробивалося сонце. Та це не зупинило мандрівників, і вони сміливо увійшли в ліс.

– Якщо дорога веде в ліс, – зауважив Опудало, – то вона з лісу ж і виводить, бо на тому кінці дороги на нас чекає Смарагдове місто, і ми зі свого шляху не звернемо.

– Це кожному зрозуміло, – кивнула Дороті.

– Авжеж, ось чому і я це розумію, – відповів Опудало, – аби на те, щоб це зрозуміти, був потрібен розум, то я б цього збагнути не зміг.

За якусь годину вже смеркло, і вони йшли, що не крок спотикаючись. У сутінках Дороті взагалі нічого не бачила, а ось Тото бачив, бо деякі собаки і в темноті бачать. Опудало ж оголосив, що вночі бачить так само добре, як і вдень. Тому дівчинка підхопила його під руку і тепер, хоч і наосліп, але якось простувала далі.

– Як побачите хатину чи якесь затишне місце, де можна стати на ніч, – попросила дівчинка, – то дайте знати, гаразд? Бо що не кажіть, а в темряві подорожувати втіхи мало.

Незабаром Опудало зупинився.

– Справа від дороги бачу житло, – повідомив він. – Рублена хатка, вкрита гіллям. Спробуємо щастя?

– Так, – відповіла дівчинка, – бо я вже ледве ноги пересуваю.

Отож Опудало провів її поміж дерев до хатки, Дороті зайшла всередину і в кутку натрапила на купу сухого листя. Вона відразу ж упала туди і, пересвідчившись, що Тото поруч, провалилася в сон. Опудало ж, який не знав, що таке втома, став собі в іншому кутку, терпляче чекаючи, поки настане ранок.

Глава 5. Порятунк Залізного Лісоруба

Коли Дороті прокинулася, сонячне проміння пробивалося крізь густе гілля, а Тото давно вже весело гасав довкола, ганяючи пташок та білочок. Дівчинка підвелася й озирнулася: Опудало все ще терпляче стояв у кутку, чекаючи на неї.

– Треба нам пошукати, чи нема де води, – звернулася Дороті до нього.

– А вода вам для чого?

– По-перше, щоб умитися, бо я вся в пилюці, а по-друге – напитися, а то без води сухий хліб в горлянці застрягне.

– Либонь, людям з плоті дуже марудно, – замислено мовив Опудало. – Треба спати, а ще й пити... А втім, розумом користатись – варте таких клопотів.

Вийшовши з хатки, вони никали лісом, аж поки не натрапили на струмок із джерельною водою. Дороті напилася, вмилася та поснідала. Тепер у кошику лишався тільки окраєць паляниці, і Дороті зраділа нишком, що хоч Опудало обходиться без їжі, бо хліба вистачить для неї і Тото заледве на один день.

Коли вони вже попоїли і можна було знову повертати на жовту цегляну дорогу, раптом звідкілясь неподалік пролунав здавлений стогін, аж Дороті налякано стрепенулася.

– Що це? – боязко запитала вона в Опудала.

– Звідки мені знати, – озвався той, – але, якщо хочете, можемо піти подивитися.

І тут знов почувся новий стогін, долинав він, здавалося, десь із глушини, але зовсім поруч. Вони пішли туди, але, не ступивши й кількох кроків, Дороті помітила, як щось зблиснуло в кущах, де крізь листя прохоплювався промінь сонця. Вона кинулась туди і раптом, скрикнувши, завмерла наче вкопана.

Одне з високих дерев було надрубане, і біля нього із сокирою над головою, стояв чоловік... із жерсті! Голова його, руки й ноги були на шарнірах-суглобах, приєднані до тулуба, але стояв він цілковито нерухомо, немов не міг поворухнутися.

Поки Дороті з Опудалом вражено розглядали його, Тото сердито гавкнув і куснув його за залізну ногу, та тут же й од-скочив, шкреботнувши зубами.

– Це ви стогнали? – запитала Дороті.

– Еге ж, я, – почула вона у відповідь. – Я стогну тут і кличу на допомогу вже бозна-відколи, але ніхто не почув мене і не прийшов на допомогу.

– Чим же я можу вам допомогти? – співчутливо запитала дівчинка, зворушена його тужливим голосом.

– Якби ж мені гарненько змастити мої суглоби... Вони так заіржавіли, що ані рукою, ані ногою я поворухнути не можу. Та коли мене як слід змастити, я знову буду в повному порядку. Маслянку знайдете в хатині на полиці.

Дороті миттю метнулася до хатини, знайшла маслянку і, хутко повернувшись, захекано спитала:

– Що змащувати?

– Спершу шию, – прорипів Залізний Лісоруб.

Так вона і зробила. Оскільки шия вкрай заіржавіла, то Опудало підпер жерстяну голову руками й обережно покрутив її туди й сюди, аж поки вона не зарухалася вільно, і тепер Залізний Лісоруб міг крутити шиєю врізнобіч.

– А тепер, будь ласка, ще й суглоби рук, – попрохав він.

Дороті змастила йому суглоби-шарніри на руках, а Опудало взявся обережно згинати й розгинати руки, аж поки іржа не відпала і вони стали як новенькі.

Залізний Лісоруб із полегкістю зітхнув, опустив сокиру й приставив її до дерева.

– Яке щастя! – вигукнув він. – Я цю сокиру тримав отак над головою, аж поки не заіржавів. Який же я радий, що тепер можу опустити руки! Якщо ви й ноги мені змастите, я знову стану таким, як був...

Дороті й Опудало змастили Лісорубові суглоби ніг, і він знову тепер міг вільно рухатись. Тож він став щиро дякувати за свій порятунок (бо, схоже, був дуже чемною людиною і до того ж вдячною).

– Якби не ви – я міг би простовбичити тут цілу вічність, – виголосив він. – Тож, безперечно, ви врятували мені життя. Як же ви тут опинилися?

– Ми йдемо до Смарагдового міста, щоб зустрітися з Великим Чарівником Озом, – відповіла дівчинка. – А заночували, схоже, у вашій хатині.

– А чому ви хочете зустрітися з Озом? – запитав Залізний Лісоруб.

– Хочу, щоб він допоміг мені повернутися додому в Канзас. А Опудало, до слова, вирішив попросити у нього трошки мізків, – пояснила Дороті.

Залізний Лісоруб на якийсь час глибоко замислився, а потім мовив:

– А як ви вважаєте, чи не зміг би Оз наділити мене серцем?

– Чом би й ні? – відповіла Дороті. – Навряд чи йому це важче, ніж подарувати Опудалові розум.

– Може, й так, – погодився Залізний Лісоруб. – Тоді, якщо ви не проти, я б теж приєднався до вашого гурту. Я також піду з вами до Смарагдового міста, попрошу Оза допомогти й мені.

– А й справді, гайда з нами! – щиросердо зрадів Опудало, а Дороті додала, що буде неабияк рада його товариству. Отож Залізний Лісоруб закинув на плече сокиру, і вони гуртом покрокували лісом, аж поки не вийшли на жовту цегляну дорогу.

Залізний Лісоруб попросив Дороті покласти в кошик маслянку:

– Це на випадок, як я ненароком потраплю під дощ, – пояснив він, – бо можу знову заіржавіти, і тоді маслянка стане в нагоді.

Подорожнім поталанило, що до їхнього товариства долучився Залізний Лісоруб, бо невдовзі вони опинилися в таких хащах, де гілля так густо і низько сплелося над дорогою, аж геть загородило шлях. Тоді Лісоруб зняв з плеча сокиру й заходився рубати, та так вправно, що невдовзі прорубав прохід у суцільних заростях. І товариство подалося далі.

У якусь хвилину Дороті так глибоко замислилася, що й не углядела, як Опудало вкотре оступився на вибоїні і гепнувся сторчголов у канаву при дорозі. Йому навіть довелося гукнути на допомогу.

– А чому ви ямки не обходите? – запитав Залізний Лісоруб.

– Бо розуму бракує, – відповів Опудало люб'язно, наче й не сталося нічого. – Бачте, голова у мене напхана соломою, і саме тому я й крокую до Великого Чарівника, щоб він і мені дав дрібки розуму.

– Зрозуміло, – кивнув Залізний Лісоруб. – Утім, розум – не найголовніше у цьому світі.

– А у вас він є? – поцікавився Опудало.

– Зараз у мене голова порожня, – скрушно зітхнув Залізний Лісоруб. – Та колись у мене був розум, було й серце, отож я знаю, що таке мати розум і серце. Але зараз я передовсім обрав би серце.

– А це чому? – вразився Опудало.

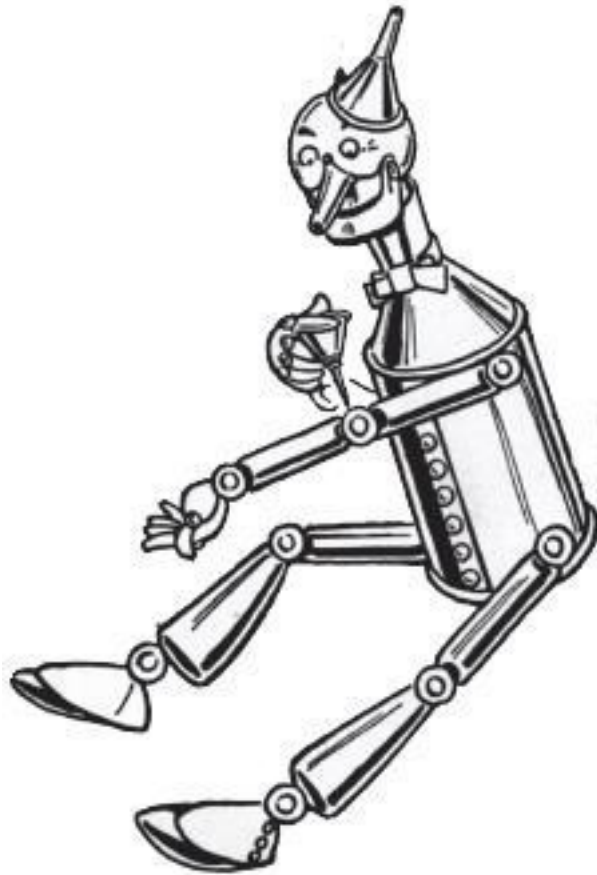
– Ось я повідаю вам свою історію, і ви самі зрозумієте чому.

І поки вони йшли лісом, Залізний Лісоруб розповів їм ось що:

– Народився я в сім'ї лісоруба, який заробляв на хліб тим, що рубав ліс та продавав дрова селянам. Коли я виріс, то став лісорубом теж. А коли мій батько помер, то я узяв на себе всі клопоти про свою стареньку матір. А коли і її не стало, то вирішив я оженитися, щоб не залишатися сам – один як палець.

І була серед селянок одна дівчина – така вродлива, що я відразу ж закохався в неї усім серцем. Вона ж пообіцяла вийти за мене, коли я зароблю досталь, аби поставити нову хату для нас. І я заходився щосили біля роботи. Як на те, дівчина жила у однієї старої, яка ніяк не хотіла її відпускати, бо була до того ледача, що хотіла, аби дівчина доглядала за нею, куховарила для неї та поралася по хазяйству аж до самого її скону. І пішла стара карга до Лихої Відьми Сходу, пообіцявши тій двійко овець та корову, аби якось завадити нашому весіллю. Вони зговорилися, і Лиха Відьма заворожила мою сокиру. І коли одного дня я став до роботи і рубав як навіжений, бо якнайскоріше хотів побудувати нову хату і привести туди свою кохану, сокира раптом вислизнула у мене з рук і відтяла ліву ногу!

Спершу я подумав: от лиха година! – пропав ні за цапову душу! Бо хіба одноному до снаги рубати ліс? Та потім вибрався до знайомого коваля, і він викував мені залізну ногу. Нога вийшла хоч куди, і незабаром я до неї вже й звик. Дізналася про те Лиха Відьма, яка, як пам'ятаєте, пообіцяла старій карзі, що я ніколи не одружуся з коханою, і страх як розходилася. І от одного дня, коли я взяв до рук сокиру, вона знов-таки вислизнула у мене з рук і відтяла мені вже й праву ногу! Я знову звернувся до коваля, і той зробив мені ще й другу залізну ногу. А потім клята сокира відрубала мені руки – одну за одною... Та це мене не зупинило, бо коваль викував мені нові руки із заліза. І тоді Лиха Відьма наслала нове закляття на сокиру й та відтяпала мені вже голову. Тут, здавалось би, мені й кінець. На щастя, випадково натрапив на мене знайомий коваль і злагодив мені нову голову із заліза.

– Я думав було, що здолав-таки Лиху Відьму, бо працював ще більше, ніж досі. Та я й уявити собі не міг усієї підступності моєї ненависниці. Лиха Відьма вигадала-таки злі чари, щоб занастити моє кохання. І от одного дня вислизнула сокира у мене з рук і розрубала мене навпіл. Та порятував мене з біди все той же коваль, який зробив мені новий тулуб із заліза і все припасував за допомогою залізних шарнірів замість суглобів. І тепер я міг не боятися своєї сокири. Одна біда: єдине, чого не зміг викувати коваль, – це серце. А без серця я забув своє кохання до прекрасної жвакунки, і мені стало вже байдуже – вийде вона за мене чи ні. Гадаю, вона ще й досі живе у старій карги і, може, дожидається, коли я за нею прийду.

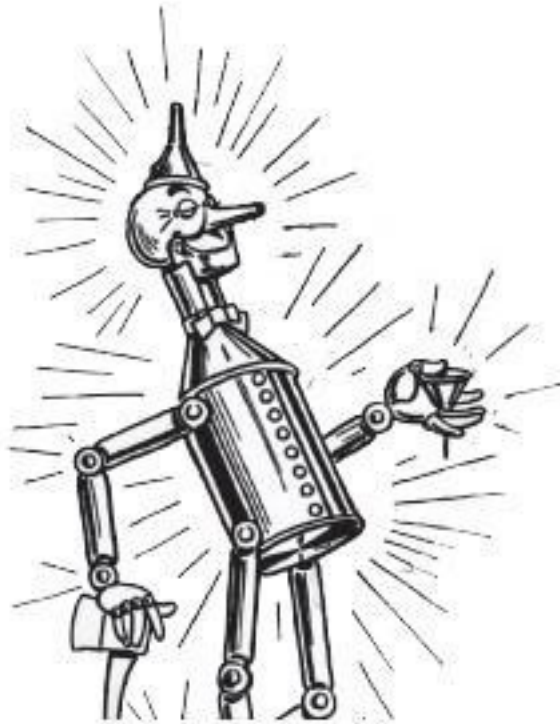
– Тепер я увесь сяяв на сонці і навіть пишався цим. І сокира була мені цілком до снаги. Єдине, чого мені варто було остерігатися, то це іржі. Отож у мене в хатині завжди була напоготові маслянка з оливою, щоби змащувати залізні суглоби, як у тому з'явиться потреба.

Та якось я подався до лісу, не змастивши попередньо суглоби, і потрапив під сильну зливу. Не встиг я навіть збагнути, яка жахлива небезпека чагує на мене, як мої суглоби заіржавіли і я укляк на місці. Саме тут ви мене й знайшли вже рік по тому. Це – жорстоке випробування: цілий рік я простояв як укопаний, от і думав-гадав про всяку всячину і дійшов висновку, що найбільшим нещастям було втратити серце, бо коли я кохав, то був найщасливішою людиною у світі. А той, хто не має серця, кохати нездатен. Ось чому я прагну попросити у Великого Чарівника Оза дати мені нове серце. І якщо у мене воно буде, я повернуся до коханої й одружуся з нею!

Затамувавши подих, Дороті й Опудало слухали історію Залізного Лісоруба і збагнули, чому він так гаряче поривається за новим серцем.

– А я все одно, – мовив Опудало, – проситиму розум, а не серце, бо коли немає розуму – ніяк не збагнеш, що з тим серцем діяти...

– Ні, таки попрошу серце, – стояв на своєму Залізний Лісоруб. – Бо сам по собі розум ще нікого не зробив щасливим. А якщо нема щастя – то нащо тоді й жити на світі...

Дороті на це нічого не сказала, бо хто з її нових друзів має слухність – вона не знала, а єдине, чого прагнула сама, – це повернутися додому, до Канзасу і тітоньки Ем. До того ж її тривожило, що їм з Тото хліба залишилося лише на один зубок. Вони ж із Тото не були ані залізні, ані солом'яні і без їжі обійтися не могли.

Глава 6. Зустріч із Лякливим Левом

Отак Дороті та її супутники йшли та йшли дрімучим лісом. І хоча крокували вони тією самою дорогою із жовтої цегли, та зараз шлях був подекуди завалений сухим гіллям та опалим листям, тож іти було украй незручно.

У цьому глухому закутку лісу майже не чути було пташиного співу, бо пташки люблять відкритий простір, де вдосталь сонця. Натомість час від часу з лісової хащі доносився лютий рик якогось хижого звіра. Й від цього рик в дівчинки шалено калатало серце, бо вона не знала, що то за звір. А от Тото здогадувався і тому тулився до її ніг і навіть не смів у відповідь гавкнути.

– Чи довго нам ще йти цим лісом? – запитала дівчинка у Залізного Лісоруба.

– Не знаю, – відповів той, – бо сам я у Смарагдовому місті ніколи не бував. Але тато мій, коли я був ще зовсім хлопча, туди ходив і навіть розповідав, що шлях той неблизький і небезпечний, хоча неподалік від міста, де мешкає Оз, край небаченої краси. Та мені, поки зі мною маслянка, нічого не страшно. Опудалові теж ніщо не заподіє шкоди, а вам і поготів боятися нема чого. Адже у вас на чолі – відбиток цілунку Доброї Чаклунки, а він неодмінно убереже вас від усякого лиха.

– А як же Тото? – вигукнула дівчинка стривожено. – Що захистить його?

– Хто ж іще, як не ми самі у разі небезпеки, – відповів Залізний Лісоруб.

При цих його словах із лісу долетіло страшне ревіння, ще мить – і на дорогу вистрибнув велетенський Лев.

Один удар лапою – й Опудало покотився шкереберть до самого узбіччя, а потім гострі пазурі вчепилися в Залізного Лісоруба і хоча помітного сліду не залишили, та від цього удару Залізний Лісоруб ' упав і вкляк на місці.

А от малий Тото, зіткнувшись з ворогом віч-на-віч, з гавкотом напосівся на хижого звіра, що загрозово відкрив пащу. І саме цієї миті із боязні за любого песика Дороті кинулася вперед і з усієї сили довбнула Лева по носові:

– Ану геть від Тото! Як вам не соромно – такий здоровезний, а кидається на маленького.

– Та я ж не кусав його... – промимрив Лев, потираючи носа.

– Але ж спробували! – відрізала вона. – Ви просто боягуз – от ви хто!

– Та я й сам це знаю... – похнюпився Лев. – І завжди це знав.

Але ж чим тут зарадиш?

– Чого не знаю – того не знаю! – розвела руками Дороти. – Але ж як вам не соромно було бити й без того набите створіння, оте бідолашне Опудало!

– Як? Набите? – здивувався Лев, дивлячись, як Дороті піднімала Опудала на ноги й обтрушувала зусібіч.

– Авжеж, – буркнула Дороті сперсердя.

– Ось чому він так покотився... Я навіть здивувався. Який легкий! А воно ось що... – зауважив Лев. – А той, інший, він теж чимось набитий?

– Та ні! – відмахнулася Дороті, допомагаючи Залізному Лісорубу звестися на ноги. – Він залізний.

– Ось чому я ледве не затупив об нього пазурі! – нарешті второпав Лев. – Коли я дряпав оте залізо, у мене аж мурашки по спині побігли. А це що за звірятко, яке ви так захищаєте?

– Це мій песик Тото.

– А він що – теж залізний чи просто набитий? – ніби між іншим поцікавився Лев.

– Не те й не інше – він той... складається з м'яса... – пояснила, як змогла, дівчинка.

– Он воно як! Така дрібна тваринка – і така хоробра! Нікому і в голову не могло б прийти – підняти лапу на таку маленьку істоту, хіба що останньому боягузу, як я, – сумно погодився Лев.

– А чом ви такий боягуз? – здивовано запитала Дороті в Лева, який зростом був з коня, не менше.

– Це – велика загадка, – відповів той. – Такий уже я вдався. Інші мешканці цього лісу вважають мене найхоробрішим у цьому лісі просто тому, що Лев має бути царем усіх звірів. Я дуже рано зрозумів, що досить мені гаркнути як слід – і все живе кидається від мене навтьоки. Навіть люди (зізнаюсь, яких я страх як боюся), й ті тікають без оглядки, ледве я рикну на них. Якби слон, тигр чи ведмідь вступили зі мною в двобій, я б сам дременув геть... такий уже я жалюгідний боягуз!.. Але, на щастя, почувши моє гарчання, всі самі втікають від мене. Я й сам би втік.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.